C/2025/3947

18.7.2025

KOMISSION PÄÄTÖS,

annettu 16 päivänä heinäkuuta 2025,

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tukea varten jäsenvaltioissa ohjelmakaudeksi 2014–2022 vahvistettujen maaseudun kehittämisohjelmien päättämistä koskevien suuntaviivojen hyväksymisestä

(C/2025/3947)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) ohjelmakaudella 2014–2020 jäsenvaltioissa tukea saavat maaseudun kehittämisohjelmat hyväksyttiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 ([1]) nojalla, ja niiden kestoa jatkettiin 31 päivään joulukuuta 2022 saakka Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2020/2220 ([2]).

(2) On tärkeää, että maaseudun kehittämisohjelmat päätetään oikea-aikaisesti ja tehokkaasti etenkin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 ([3]), asetuksen (EU) N:o 1305/2013, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 ([4]), komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 907/2014 ([5]) ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 ([6]) mukaisesti, ja siksi on tarpeen antaa tällaisten ohjelmien päättämistä koskevat asianmukaiset suuntaviivat.

(3) Jäsenvaltioiden vuosien 2014–2022 maaseudun kehittämisohjelmien päättämisessä hyödynnetään ohjelmakauden 2007–2013 maaseudun kehittämisohjelmien päättämisestä saatuja kokemuksia, ja tältä osin olisi noudatettava yksinkertaistettuja menettelyjä, joilla pyritään hyödyntämään edellisen kauden päättämisen yhteydessä määritettyjä parhaita käytäntöjä.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1305/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 487, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj).

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/2220, annettu 23 päivänä joulukuuta 2020, tiettyjen siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) tukea varten vuosina 2021 ja 2022 sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013, (EU) N:o 1306/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 muuttamisesta varojen ja soveltamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 ja asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamisesta varojen ja tällaisen tuen jakamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 (EUVL L 437, 28.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2220/oj).

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347 20.12.2013, s. 320, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1303/oj).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1306/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 549, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1306/oj).

([5]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 907/2014, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 täydentämisestä maksajavirastojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen, vakuuksien sekä euron käytön osalta (EUVL L 255, 28.8.2014, s. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/907/oj).

([6]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 908/2014, annettu 6 päivänä elokuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen ja hyväksymisen, tarkastuksia koskevien sääntöjen, vakuuksien ja avoimuuden osalta (EUVL L 255, 28.8.2014, s. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/908/oj).

(4) Suuntaviivojen tarkoituksena on helpottaa ohjelmien päättämistä siten, että niillä vahvistetaan päättämisessä sovellettavat menetelmäpuitteet, joita noudatetaan vielä maksamattomien unionin talousarviositoumusten rahoitukselliseen selvittämiseen, mihin sisältyvät loppumaksun suorittaminen, aiheettomasti maksettujen määrien takaisinperiminen ja/tai käyttämättömien maksusitoumusmäärärahojen vapauttaminen.

(5) Suuntaviivat olisi näin ollen hyväksyttävä,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

Ainoa artikla

Hyväksytään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) annettavaa tukea varten jäsenvaltioissa ohjelmakaudeksi 2014–2022 vahvistettujen maaseudun kehittämisohjelmien päättämistä koskevat komission suuntaviivat, sellaisina kuin ne esitetään liitteessä.

Tehty Brysselissä 16 päivänä heinäkuuta 2025.

Komission puolesta
Christophe HANSEN
Komission jäsen

LIITE

Maaseudun kehittämisohjelmien 2014–2022 päättämistä koskevat suuntaviivat

1. PÄÄTTÄMISEN YLEISET PERIAATTEET

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) ohjelmakaudella 2014–2020 rahoitetut jäsenvaltioiden maaseudun kehittämisohjelmat hyväksyttiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 ([1]) nojalla. Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 26 artiklan 1 kohdassa säädettyä ajanjaksoa pidennettiin 31. joulukuuta 2022 saakka Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2020/2220 ([2]). Sen vuoksi näitä suuntaviivoja sovelletaan ohjelmakaudella 2014–2022.

Näitä suuntaviivoja sovelletaan päätettäessä maaseudun kehittämisohjelmia asetuksen (EU) N:o 1303/2013 ([3]), asetuksen (EU) N:o 1305/2013, asetuksen (EU) N:o 1306/2013 ([4]), komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 907/2014 ([5]), komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 ([6]), komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 ([7]) ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 ([8]) mukaisesti.

Ohjelmien päättämisessä on kyse vielä maksamattomien unionin talousarviositoumusten rahoituksellisesta selvittämisestä (euroina) niin, että suoritetaan loppumaksu (euroina) jäsenvaltioiden kullekin maaseudun kehittämisohjelmalle, peritään takaisin komission jäsenvaltiolle aiheettomasti maksamat summat (euroina) ja vapautetaan mahdollinen loppumäärää koskeva maksusitoumus (euroina).

Kaikki taloudelliseen tukeen liittyvät komission ja jäsenvaltioiden oikeudet ja velvoitteet pysyvät voimassa maaseudun kehittämisohjelmien päättämiseen saakka. Ohjelman päättäminen ei vaikuta komission oikeuteen tehdä rahoitusoikaisuja tai periä takaisin aiheettomasti maksettuja määriä.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1305/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 487, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj).

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/2220, annettu 23 päivänä joulukuuta 2020, tiettyjen siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) tukea varten vuosina 2021 ja 2022 sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013, (EU) N:o 1306/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 muuttamisesta varojen ja soveltamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 ja asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamisesta varojen ja tällaisen tuen jakamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 (EUVL L 437, 28.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2220/oj).

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347 20.12.2013, s. 320, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1303/oj).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1306/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 549, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1306/oj).

([5]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 907/2014, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 täydentämisestä maksajavirastojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen, vakuuksien sekä euron käytön osalta (EUVL L 255, 28.8.2014, s. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/907/oj).

([6]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 908/2014, annettu 6 päivänä elokuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen ja hyväksymisen, tarkastuksia koskevien sääntöjen, vakuuksien ja avoimuuden osalta (EUVL L 255, 28.8.2014, s. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/908/oj).

([7]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 808/2014, annettu 17 päivänä heinäkuuta 2014, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 soveltamissäännöistä (EUVL L 227, 31.7.2014, s. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/808/oj).

([8]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 809/2014, annettu 17 päivänä heinäkuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän, maaseudun kehittämistoimenpiteiden ja täydentävien ehtojen osalta (EUVL L 227, 31.7.2014, s. 69, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/809/oj).

Kuten edellä selitetään, vuonna 2020 annetulla asetuksella (EU) 2020/2220, jäljempänä 'siirtymäasetus', pidennettiin asetuksen (EU) N:o 1303/2013 26 artiklan 1 kohdassa säädettyä ajanjaksoa 31. joulukuuta 2022 saakka (ks. asetuksen (EU) 2020/2220 1 artiklan 1 kohta).

Siirtymäasetuksella otettiin myös käyttöön mahdollisuus myöntää maaseudun kehittämisohjelmille lisärahoitusta Euroopan unionin elpymisvälineestä ([9]) vuosiksi 2021 ja 2022. Tarkoituksena oli puuttua covid-19-kriisin vaikutuksiin ja sen seurauksiin unionin maatalousalalle ja maaseutualueille. Euroopan unionin elpymisvälineen varoihin sovelletaan kuitenkin tiettyjä ehtoja, joten niiden käyttö on suunniteltava ja niitä on seurattava erillään maaseuturahastosta maaseudun kehittämiseen myönnetystä tuesta. Erillään pitämisestä huolimatta asetuksessa (EU) N:o 1305/2013, mukaan lukien maaseudun kehittämisohjelmien muuttamista koskevat säännöt, asetuksessa (EU) N:o 1306/2013, mukaan lukien sitoumusten vapauttamista ilman eri toimenpiteitä koskevat säännöt, ja asetuksessa (EU) N:o 1307/2013 vahvistettuja sääntöjä sovelletaan edelleen, jollei siirtymäasetuksessa toisin säädetä. Kauden 2014–2022 maaseudun kehittämisohjelmien Euroopan unionin elpymisvälinettä koskeva osa päätetään samaan aikaan kuin maaseuturahaston osa. Kaikkia maaseuturahaston varoihin sovellettavia sääntöjä sovelletaan myös Euroopan unionin elpymisvälineen varoihin, ellei toisin mainita.

Kauden 2014–2022 maaseudun kehittämisohjelmien kestoa jatkettiin siirtymäasetuksella kahdella vuodella ([10]) (Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta) maaseuturahastosta ja Euroopan unionin elpymisvälineestä myönnettävällä lisärahoituksella ja niiden täytäntöönpanoa jatkettiin vuoden 2025 loppuun saakka (maaseudun kehittämisohjelmien tukikelpoisuuskauden päättymisajankohta) ([11]).

2. PÄÄTTÄMISEN VALMISTELU

2.1 Suuntaviivat ja ohjeistus

Komissio tekee tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa antaakseen tarvittavat suuntaviivat ja ohjausta ennen ohjelmien päättämistä.

2.2 Ohjelmamuutoksia koskevien viimeisten pyyntöjen määräajat

Maaseudun kehittämisohjelmien muuttamista koskevista menettelyistä ja määräajoista säädetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 4 artiklassa.

2.2.1 *Täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 4 artiklan 2 kohta*

— Asetuksen (EU) N:o 1305/2013 11 artiklan a alakohdan i alakohdassa tarkoitetun kaltaisia ohjelmamuutoksia voidaan ehdottaa enintään neljästi ohjelmakauden aikana.

— Kutakin ohjelmaa kohden voidaan toimittaa yksi kaikki muun tyyppiset muutokset kattava ehdotus kerran kalenterivuodessa, lukuun ottamatta vuotta 2025. Vuosi 2025 on ainoa vuosi, jolloin voidaan toimittaa useampi kuin yksi muutosehdotus edellyttäen, että yhdistetyt muutokset koskevat yksinomaan rahoitussuunnitelman mukauttamista ja siitä mahdollisesti johtuvia muutoksia indikaattorisuunnitelmaan. Lisäksi ohjelmakauden aikana kutakin ohjelmaa kohden voidaan toimittaa neljä kaikki muun tyyppiset muutokset kattavaa ehdotusta. Jäsenvaltiot voivat käyttää tällaisia muita muutosehdotuksia vuonna 2025, jos niitä ei ole käytetty aiemmin.

2.2.2 *Täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 4 artiklan 3 kohta*

— Jäsenvaltioiden oli toimitettava asetuksen (EU) N:o 1305/2013 11 artiklan a alakohdan iii alakohdassa tarkoitetun kaltainen viimeinen ohjelmamuutoksensa komissiolle viimeistään 30. syyskuuta 2022.

— Muunlaiset ohjelmamuutokset on toimitettava komissiolle viimeistään 30. syyskuuta 2025.

([9]) Neuvoston asetus (EU) 2020/2094, annettu 14 päivänä joulukuuta 2020, Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen tukemiseksi (EUVL L 433I, 22.12.2020, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2094/oj).

([10]) Asetuksen (EU) 2020/2220 1 artikla.

([11]) Asetuksen (EU) 2020/2220 2 artiklan 2 kohdalla pidennettiin maaseuturahaston menojen tukikelpoisuuden määräaikaa, joka on vahvistettu asetuksen (EU) N:o 1303/2013 65 artiklan 2 kohdassa.

2.3 **Neljännesvuosittaisten menoilmoitusten jättäminen ennen päättämistä**

Jäsenvaltioiden on jatkettava neljännesvuosittaisten menoilmoitusten jättämistä niiden menojen osalta, jotka maksajavirastolle aiheutuvat menojen tukikelpoisuuden päättymispäivään asti täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 22 artiklan 2 kohdassa vahvistetun aikataulun mukaisesti. Sen vuoksi viimeinen komissiolle lähetettävä neljännesvuosittainen menoilmoitus koskee vuoden 2025 neljättä vuosineljännestä, jonka osalta menoilmoitus on jätettävä viimeistään 31. tammikuuta 2026.

Komission tietylle ohjelmalle maksamien ennakkomaksujen ja välimaksujen yhteismäärä ei saa ylittää 95:tä prosenttia ohjelmalle osoitetusta maaseuturahaston ja Euroopan unionin elpymisvälineen kokonaisrahoitusosuudesta ([12]). Tämä tarkoittaa, että komissio lopettaa korvausten maksamisen neljännesvuosittaisten menoilmoitusten perusteella silloin kun maaseudun kehittämisohjelmalle suoritettu kumuloitunut määrä on 95 prosenttia maaseuturahaston ja Euroopan unionin elpymisvälineen yhteenlasketusta kokonaisrahoitusosuudesta (kuten vahvistettu ohjelman hyväksymispäätöksen viimeisimmässä versiossa).

Kun maaseudun kehittämisohjelmalle on maksettu 95 prosenttia maaseuturahaston ja Euroopan unionin elpymisvälineen yhteenlasketusta kokonaisrahoitusosuudesta, komissio toteuttaa jokaisen seuraavan menoilmoituksen osalta ennakkomaksujen hyväksymis- ja tarkastamismenettelyn. Ohjelman loppumaksu suoritetaan tai peritään takaisin ohjelman päättämisen yhteydessä.

3. **MENOJEN TUKIKELPOISUUS**

3.1 **Menojen tukikelpoisuuden päättymispäivä ja sovellettavat yleiset säännöt**

Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 65 artiklan 2 kohdan mukaisesti ([13]) menojen tukikelpoisuuden päättymispäivä on 31. joulukuuta 2025 eli menojen on pitänyt aiheutua tuensaajille ja ne on pitänyt maksaa 31. joulukuuta 2025 mennessä. Lisäksi menoihin voidaan myöntää maaseuturahaston (ja Euroopan unionin elpymisvälineen) rahoitusosuus vain, jos maksajavirasto tosiasiallisesti maksaa asianomaisen tuen ennen 31. joulukuuta 2025.

Yhdennettyyn järjestelmään kuulumattomien toimenpiteiden ([14]) ennakkomaksut ovat sallittuja asetuksen (EU) N:o 1305/2013 42 ja 45 artiklan nojalla. Kyseisen asetuksen 63 artiklan mukaisesti ennakon vakuutena on oltava pankkitakuu tai viranomaisen tarjoama vastaava vakuus. Vakuus voidaan vapauttaa, kun toimivaltainen maksajavirasto vahvistaa, että toimeen liittyvää julkista rahoitusosuutta vastaavien todellisten menojen määrä ylittää ennakon määrän.

Koska vuosi 2025 on maaseudun kehittämisohjelman viimeinen täytäntöönpanovuosi, jäsenvaltioiden on tarkastettava ja hyväksyttävä tuensaajille maksetut ennakot, jotka liittyvät ohjelmakaudella 2014–2022 päätökseen saatettuihin hankkeisiin.

Jäljempänä 3.8 kohdassa tarkoitetun siirron yhteydessä ennakkomaksut, joita jäsenvaltio ei ole tarkastanut ja hyväksynyt vuoden 2025 loppuun mennessä, olisi liitettävä käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden rahoitus varmistetaan yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) strategiasuunnitelmassa 2023–2027 asetuksen (EU) 2021/2115 ([15]) 155 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Maaseuturahaston ohjelmakauden 2014–2022 tai Euroopan unionin elpymisvälineen osalta kaikki tarkastamattomat ja hyväksymättömät tai käyttämättömät ennakot, joita ei ole liitetty YMP:n strategiasuunnitelman mukaisiin siirtoihin 31. joulukuuta 2025 mennessä, on perittävä takaisin edunsaajalta, jotta voidaan varmistaa unionin taloudellisten etujen suojaaminen. Jos jäsenvaltio ei aloita näiden määrien perintämenettelyjä ennen lopullisen tilinpäätöksen toimittamisen määräaikaa tai ilmoita lopullisessa tilinpäätöksessä itse tehdystä oikaisusta kyseisen määrän osalta, komissio vähentää kyseiset määrät loppumaksusta tilien tarkastamis- ja hyväksymismenettelyssä ennen päättämistä.

([12]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 34 artiklan 2 kohta.

([13]) Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 65 artiklan 2 kohdassa säädettyä määräaikaa pidennettiin kahdella vuodella asetuksen (EU) 2020/2220 2 artiklalla.

([14]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 67 artiklan 2 kohdassa luetellaan yhdennetyn järjestelmän kattamat maaseudun kehittämistoimenpiteet. Yhdennettyyn järjestelmään kuulumattomat toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joita ei luetella mainitussa artiklassa.

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

Asianomaisen jäsenvaltion todentamisviranomaisen on vahvistettava 30. kesäkuuta 2026 mennessä toimitettavassa lopullisia tilinpäätöksiä koskevassa kertomuksessa, että tuensaajille ohjelmakaudella 2014–2022 maksetut ennakkomaksut on tarkastettu ja hyväksytty ja että ainoastaan sellaisiin hankkeisiin liittyviä ennakkoja, joille maksetaan kauden 2023–2027 YMP:n strategiasuunnitelman mukaisia loppumaksuja, on edelleen tarkastamatta ja hyväksymättä tai että kyseinen jäsenvaltio on aloittanut tarvittavat takaisinperintämenettelyt.

3.2 **Kansallinen lisärahoitus**

Tukikelpoisuuden päättyminen 31. joulukuuta 2025 ei koske kansallista lisärahoitusta. Sen vuoksi maaseudun kehittämisohjelman tuensaajille voidaan suorittaa maksuja kansallisesta lisärahoituksesta 31. joulukuuta 2025 jälkeen.

Jäsenvaltiot voivat tukea viljelijöitä maaseudun kehittämisohjelman ulkopuolisella kansallisella lisärahoituksella valtiontukisääntöjen mukaisesti. Asetuksen (EU) N:o 1305/2013 82 artiklassa tarkoitettuun maaseudun kehittämissuunnitelmiin sisältyvään kansalliseen lisärahoitukseen liittyvistä maksuista, jotka suoritetaan ohjelman päättämisen jälkeen, on tehtävä erillinen valtiontukiarviointi. Jäsenvaltion vastuulla on saada hyväksyntä etukäteen sen varmistamiseksi, että tuensaajille suoritettavat maksut ovat valtiontukisääntöjen mukaisia.

Lisäksi jäsenvaltiot ovat vastuussa sen varmistamisesta, että tuensaajat täyttävät sitoumuksensa koko määritellyn ajanjakson ajan, vaikka osa sitoumuksesta koskisikin maaseudun kehittämisohjelman päättämisen jälkeistä aikaa. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden on tehtävä tarvittavat tarkistukset asetuksen (EU) N:o 1306/2013 mukaisesti sitoumuskauden loppuun mennessä. Jos sitoumuksia ei noudateta tai noudatetaan vain osittain sitoumuskauden loppuun mennessä, jäsenvaltioiden on perittävä takaisin vastaavat määrät ja maksettava ne takaisin unionin talousarvioon (ks. asetuksen (EU) 2021/2116 ([16]) 104 artiklan 1 kohdan a alakohdan iv alakohdan ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2022/1173 14 artiklan b alakohdan siirtymäsäännöt).

3.3 **Rahoitussuunnitelma – toimenpidekohtaiset menokatot**

Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 36 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti komission on varmistettava, että kuhunkin toimenpiteeseen voimassa olevassa rahoitussuunnitelmassa osoitettua määrää ei ylitetä.

Jos jonkin toimenpiteen menoille on asetettu katto ja jäsenvaltio tekee maaseudun kehittämisohjelmaansa asianmukaisesti perusteltuja muutoksia täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 4 artiklassa täsmennetyissä määräajoissa, ulkopuolelle jätetyt menot voidaan maksaa myöhemmin sen jälkeen kun komissio on hyväksynyt maaseudun kehittämisohjelman muutoksen (täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti).

3.4 **Erityissäännökset, jotka koskevat asetuksen (EU) N:o 1305/2013 59 artiklan 4 kohdan e, f ja g alakohdassa tarkoitettuihin toimiin liittyviä menoja**

Seuraavassa jaksossa selitetään asetuksen (EU) N:o 1305/2013 59 artiklan 4 kohdan e, f ja g alakohdassa tarkoitettuihin toimiin liittyviä menoja koskevat erityissäännökset. Kyseisissä alakohdissa säädetään poikkeuksista 59 artiklan 3 kohdassa säädettyihin maaseuturahaston rahoitusosuuksiin. Poikkeuksia sovelletaan tietyissä tapauksissa, joissa yhteisrahoitusosuuksien korottaminen on sallittua tietyin edellytyksin, jotka on todennettava ja jotka edellyttävät mahdollisesti mukautuksia päättämisvaiheessa sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi.

Asetuksen (EU) N:o 1305/2013 59 artiklan 4 kohdan e alakohdassa säädetään, että osarahoitusosuus saa olla enintään 100 prosenttia niiden toimien osalta, jotka saavat rahoitusta varoista, jotka on siirretty maaseuturahastoon asetuksen (EY) N:o 73/2009 136 a artiklan 1 kohdan ja asetuksen (EU) N:o 1307/2013 7 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Sen vuoksi tämän säännöksen noudattaminen tarkastetaan päättämisen yhteydessä. Jos jäsenvaltion ilmoittamat kumulatiiviset menot ylittävät muista rahastoista maaseuturahastoon siirretyt määrät, sovelletaan maksuoikaisua (kattoa).

Asetuksen (EU) N:o 1305/2013 59 artiklan 4 kohdan f alakohdassa säädetään, että osarahoitusosuus saa olla enintään 100 prosenttia Irlannille myönnetystä 100 miljoonan euron määrästä (vuoden 2011 hintoina), Portugalille myönnetystä 500 miljoonan euron määrästä (vuoden 2011 hintoina) ja Kyprokselle myönnetystä 7 miljoonan euron määrästä (vuoden 2011 hintoina).

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2116, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, s. 187, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj).

Asetuksen (EU) N:o 1305/2013 59 artiklan 4 kohdan f alakohdan noudattaminen tarkastetaan päättämisen yhteydessä. Jos asianomaisen jäsenvaltion kaikkien asiaan kuuluvien budjettikohtien osalta ilmoittamat kumulatiiviset kokonaismenot ylittävät asetuksen (EU) N:o 1305/2013 59 artiklan 4 kohdan f alakohdan mukaisesti myönnetyt määrät, on sovellettava maksuoikaisua (kattoa).

Asetuksen (EU) N:o 1305/2013 59 artiklan 4 kohdan g alakohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka saavat SEUT-sopimuksen 136 ja 143 artiklan mukaisesti rahoitustukea 1. tammikuuta 2014 alkaen (Kreikka ja Romania), voivat korottaa maaseuturahaston rahoitusosuutta enintään 10 ylimääräisellä prosenttiyksiköllä 95 prosentin enimmäismäärään saakka maaseudun kehittämisohjelman kahden ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana aiheutuneiden menojen osalta (eli Romanian osalta vuoden 2017 toiseen neljännekseen asti ja Kreikan osalta vuoden 2017 viimeiseen neljännekseen asti). Asetuksen 59 artiklan 4 kohdan g alakohdassa edellytetään kuitenkin myös, että ilman tällaista poikkeusta sovellettavaa maaseuturahaston rahoitusosuutta on kuitenkin noudatettava ohjelmakauden julkisten menojen kokonaismäärän osalta.

Komissio tarkastaa päättämisen yhteydessä, että asianomaiset jäsenvaltiot ovat soveltaneet 59 artiklan 4 kohdan g alakohdan mukaista väliaikaista poikkeusta asianmukaisesti. Komissio tarkistaa erityisesti, että käytetty rahoitusosuus ei ylitä 59 artiklan 3 kohdassa koko ohjelmakaudelle vahvistettuja sovellettavia enimmäismääriä kahden vuoden ajanjakson jälkeen. Asetuksen (EU) N:o 1305/2013 59 artiklan 4 kohdan g alakohdan noudattaminen tarkistetaan ja, jos vaatimukset eivät täyty, on tehtävä oikaisuja.

3.5 **Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan mukaisiin rahoitusvälineitä koskeviin toimiin sovellettavat erityiset tukikelpoisuussäännöt**

Ohjelmakaudella 2014–2022 maaseuturahaston hallintoviranomaiset ovat perustaneet ainoastaan laina- ja takuurahastoja. Sen vuoksi näissä suuntaviivoissa ei käsitellä yksityiskohtaisesti oman pääoman ehtoisia tai oman pääoman luonteisia rahoitusvälineitä.

Rahoitusvälineiden menojen tukikelpoisuus päättämishetkellä määritellään asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklassa (ja komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 480/2014 ([17]) asiaa koskevissa säännöksissä, kuten seuraavissa kohdissa selitetään). Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan mukaan rahoitusvälineen tukikelpoiset menot ovat ohjelman päättämisen yhteydessä ohjelman rahoitusosuuksien kokonaismäärä, joka rahoitusvälineestä on tukikelpoisuusaikana tosiasiallisesti maksettu tai – vakuuksien tapauksessa – sidottu seuraavasti:

a) loppukäyttäjille suoritetut maksut ja asetuksen (EU) N:o 1303/2013 37 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa loppukäyttäjien hyväksi suoritetut maksut;

b) sekä voimassa oleviin että jo erääntyneisiin vakuussopimuksiin sidotut varat tappioihin liittyvien mahdollisten vakuusvaateiden täyttämiseksi; tämä erä lasketaan ennalta tehtävän varovaisen riskinarvioinnin perusteella, ja se kattaa suuren määrän uusia lainoja tai muita riskirahoitusvälineitä loppukäyttäjiin tehtäviä uusia investointeja varten;

c) rahoitusvälineisiin yhdistettynä käytetyt pääomitetut korkotuet tai vakuuspalkkiohyvitykset, jotka tulevat maksettaviksi enintään kymmenen vuoden ajalta tukikelpoisuusajan jälkeen ja jotka maksetaan kyseistä tarkoitusta varten perustetulle sulkutilille; ne maksetaan tosiasiallisesti tukikelpoisuusajan jälkeen, mutta ne koskevat lainoja tai muita riskirahoitusvälineitä, jotka on maksettu loppukäyttäjiin tehtyjä investointeja varten tukikelpoisuusaikana;

d) korvaus aiheutuneista hallintokustannuksista tai rahoitusvälineen hallintopalkkioiden maksu.

Ainoastaan asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan mukaisia menoja voidaan pitää tukikelpoisina. Loppukäyttäjien investointeja ei tarvitse saattaa päätökseen.

Rahoitussopimuksessa rahoitusvälineeseen sidotut ja/tai siihen maksetut ohjelman varat, joita ei ole maksettu loppukäyttäjille tai varattu esimerkiksi maksettuja lainoja koskeviin takaussopimuksiin, eivät ole tukikelpoisia menoja.

([17]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 480/2014, annettu 3 päivänä maaliskuuta 2014, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 täydentämisestä (EUVL L 138, 13.5.2014, s. 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/480/2019-05-30).

Tukikelpoisuusaikaan ja lopullisen tilinpäätöksen toimittamiseen sovelletaan siirtymäasetuksen 1 artiklassa ja 2 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja siirtymäsäännöksiä.

Lainojen osalta tukikelpoiset menot vastaavat loppukäyttäjille tosiasiallisesti maksettuja ohjelman varoja, kuten asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklassa todetaan. Ohjelman varat, jotka on sidottu loppukäyttäjien kanssa tehtyihin sopimuksiin ja joita ei ole maksettu, eivät ole tukikelpoisia. Tukikelpoisia menoja ovat myös korkotuet, vakuuspalkkiohyvitykset ja tekninen tuki, jotka maksetaan loppukäyttäjille tukikelpoisuusaikana.

Vakuuksien osalta vakuussopimuksiin sidotut ohjelman varat ovat tukikelpoisia vain, jos perustana olevat lainat tai muut riskirahoitusvälineet on maksettu loppukäyttäjille. Jos rahoituksenvälittäjä tai vakuuksista hyötyvä yksikkö ei ole maksanut loppukäyttäjille suunniteltuja uusien lainojen tai muiden riskinjakovälineiden määriä, tukikelpoisia menoja on vähennettävä samassa suhteessa (delegoidun asetuksen (EU) N:o 480/2014 8 artiklan d alakohdan mukaisesti).

Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu menojen tukikelpoisuus koskee tapauksia, joissa avustukset ja rahoitusvälineet yhdistetään yhdeksi toimeksi kyseisen asetuksen 37 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Laskelmissa on otettava huomioon myös asiaa koskevat rahoitussopimukset, kuten komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 480/2014 11 artiklassa edellytetään.

Sulkutilille maksettava määrä sisältää

a) diskontattuja maksuvelvoitteita pääomitettujen korko- tai vakuuspalkkiohyvitysten tapauksessa enintään kymmenen vuoden ajan tukikelpoisuusajan jälkeen, ja/tai

b) diskontattuja hallinnointikustannuksia ja -palkkioita, joita maksetaan tukikelpoisuusajan jälkeen kuuden vuoden ajan mikroluottojen tapauksessa.

Sulkutilille maksettava määrä voidaan määrittää eri tavoin, kunhan menetelmän valinnalle on selkeät perustelut. Jäsenvaltiot voivat joko i) noudattaa hankerahoitukseen liittyvää lähestymistapaa ja käyttää ehdotettua 4 prosentin korkoa nettotuloja tuottavissa toimissa (komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 480/2014 19 artikla) tai ii) soveltaa komission asettamia peruskorkoja ([18]).

Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan 2 kohdassa säädetään mikroluottoja koskevasta poikkeuksesta. Ne pääomitetut hallintokustannukset tai -palkkiot, jotka tulevat maksettaviksi enintään kuuden vuoden ajalta tukikelpoisuusajan jälkeen loppukäyttäjiin mainittuna tukikelpoisuusaikana tehtyjen investointien osalta ja joihin ei voida soveltaa 44 tai 45 artiklan säännöksiä, voidaan katsoa tukikelpoisiksi menoiksi, kun ne maksetaan kyseistä tarkoitusta varten perustetulle sulkutilille. Lisäksi delegoidun asetuksen (EU) N:o 480/2014 14 artiklan 1, 2 ja 4 kohdan mukaisesti asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan 2 kohdan mukaiset tukikelpoisina menoina korvattavat pääomitetut hallintokustannukset tai -palkkiot on laskettava tukikelpoisuusajan lopussa tukikelpoisuusajan jälkeen maksettavien diskontattujen hallintokustannusten ja -palkkioiden kokonaismääränä kyseisen asetuksen 42 artiklan 2 kohdassa säädetyn jakson osalta ja asiaa koskevien rahoitussopimusten mukaisesti. Niiden pääomitettujen hallintokustannusten tai -palkkioiden määrä, jotka maksetaan tukikelpoisuusajan jälkeen mikroluottoja tarjoavan rahoitusvälineen osalta, saa olla enintään 1 prosentti vuodessa rahoitusosuuksista, jotka ohjelmasta on maksettu asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuille loppukäyttäjille lainoina, jotka on vielä määrä maksaa takaisin rahoitusvälineeseen, laskettuna suhteessa kuluneeseen aikaan alkaen tukikelpoisuusajan päättymisestä investoinnin takaisinmaksuun, maksulaiminlyöntien tapauksessa takaisinperintämenettelyn päättymiseen tai kyseisen asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun jakson päättymiseen saakka, sen mukaan, mikä näistä on aiempi. Sulkutilille asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun jakson jälkeen tai rahoitusvälineen odottamattoman purkamisen tuloksena ennen kyseisen jakson päättymistä jätetyt varat on käytettävä kyseisen asetuksen 45 artiklan mukaisesti.

Tukikelpoisiksi menoiksi ei voida ilmoittaa palautettuja uudelleen sijoitettuja varoja tai vapautettuja vakuuksia eli toisen ja sitä seuraavien investointisyklien piiriin kuuluvia varoja.

([18]) Menetelmä on vahvistettu komission tiedonannossa viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (2008/C 14/02) (EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6). Peruskorot ovat saatavilla sivustolla https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-12/reference_rates_base_rates2024_1_croatia_eurozone.pdf.

Myöskään asetuksen (EU) N:o 1303/2013 43 artiklan mukaisesti investoituja varainhallinnasta saatavia varoja ei katsota tukikelpoisiksi menoiksi päättämishetkellä. Maaseudun kehittämisohjelmasta rahoitusvälineisiin suoritetuista maksuista kertyneet korot, jotka johtuvat Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI) rahoitusosuudesta, liittyvät rahoitusvälineeseen maksettujen maaseudun kehittämisohjelman varojen varainhallintaan. Maaseudun kehittämisohjelmaa päätettäessä kaikki tällaiset määrät, joita ei ole käytetty asetuksen (EU) N:o 1303/2013 43 artiklan mukaisesti, olisi vähennettävä tukikelpoisista menoista.

Jos nettokorko on negatiivinen, se voidaan kattaa palautuneista varoista asetuksen (EU) N:o 1303/2013 44 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti.

Hallintoviranomaisen olisi joka tapauksessa pidettävä kirjanpitoa.

Loppumaksun suorittamisesta säädetään asetuksen (EU) N:o 1303/2013 41 artiklan 2 kohdassa.

Varojen uudelleenkäyttöön tukikelpoisuuskauden päättymisen jälkeen sovelletaan asetuksen (EU) N:o 1303/2013 45 artiklaa.

Päättämistä edeltävällä ajanjaksolla jäsenvaltiot ja hallintoviranomaiset voivat peruuttaa ohjelmista maksettavia rahoitusosuuksia asetuksen (EU) N:o 1303/2013 38 artiklan 1 kohdan a ja c alakohdassa tarkoitettuihin rahoitusvälineisiin sekä rahoitusosuuksia 38 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista rahoitusvälineistä, jotka on otettu käyttöön kyseisen asetuksen 38 artiklan 4 kohdan a, b ja c alakohdan mukaisesti, vain, jos rahoitusosuudet eivät ole vielä sisältyneet kyseisen asetuksen 41 artiklassa tarkoitettuun maksatushakemukseen.

3.6 **Yhdennettyyn järjestelmään kuuluvien interventioiden siirtäminen maaseudun kehittämisohjelmista 2014–2022 YMP:n strategiasuunnitelmiin 2023–2027**

Asetuksen (EU) 2021/2115 155 artiklan 3 kohdan mukaisesti asetuksen (EU) N:o 1305/2013 22, 28, 29, 33 ja 34 artiklassa tarkoitettujen monivuotisten toimenpiteiden nojalla tehdyt sitoumukset (jotka vastaavat maaseudun kehittämisohjelmien toimenpiteitä 8.1, 10, 11, 14 ja 15) voidaan siirtää asetuksen (EU) 2021/2116 70 artiklan mukaisiin YMP:n strategiasuunnitelman (maaseuturahasto) interventioihin. Lisäksi asetuksen (EU) 2021/2115 155 artiklan 5 kohdan mukaisesti asetuksen (EU) N:o 1305/2013 28 ja 29 artiklan mukaisiin sitoumuksiin (jotka vastaavat maaseudun kehittämisohjelmien toimenpiteitä 10 ja 11) voidaan myöntää tukea maataloustukirahastosta (ekojärjestelmät) YMP:n strategiasuunnitelmassa edellyttäen, että nämä sitoumukset täyttävät erityiset edellytykset, kuten tyypin b ekojärjestelmiä koskevan tukikelpoisuuden 31 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaisesti.

Uusia ehdollisuusvaatimuksia sovelletaan menoihin, jotka siirretään käynnissä olevien maaseudun kehittämisohjelmien sitoumuksista YMP:n strategiasuunnitelmaan ja jotka rahoitetaan YMP:n strategiasuunnitelman talousarviosta (2023–2027). Asetuksen (EU) N:o 1305/2013 48 artiklan mukaan viljelijät voivat vetäytyä näistä sitoumuksista, jos he eivät hyväksy uusia edellytyksiä, kuten ehdollisuuteen liittyviä edellytyksiä.

3.6.1 *Eri ohjelmakausille jakautuvat maksut*

Maaseudun kehittämisohjelman mukaisia ennakkomaksuja olisi maksettava samaan aikaan YMP:n strategiasuunnitelmien mukaisten loppumaksujen suorittamisen kanssa vain poikkeustapauksissa ja rajoitetussa määrin. Tätä säännellään asetuksen (EU) 2021/2115 155 artiklalla.

Koska 155 artiklassa säädetään, että tiettyihin edellisillä ohjelmakausilla aiheutuneisiin menoihin voidaan myöntää tukea edellyttäen, että tällaiset menot sisältyvät YMP:n strategiasuunnitelmiin ja ovat uuden lainsäädäntökehyksen sääntöjen mukaisia, tuensaajien velvollisuuksia koskevat säännöt sekä tarkastuksia ja valvontaa koskevat säännöt voivat muuttua merkittävästi tuensaajien kannalta tapauksissa, joissa on kyse yhdennettyyn hallinto- ja valvontajärjestelmään (IACS) kuuluvista toimenpiteistä. Näin ollen yksittäiseen sitoumukseen liittyvien maksujen yhdistäminen kahdelta ohjelmakaudelta, joita säännellään erillisillä oikeudellisilla kehyksillä, monimutkaistaa hallinnointia merkittävästi sekä hallintoviranomaisten että edunsaajien kannalta, ja sitä olisi vältettävä siinä määrin kuin mahdollista.

Jotta voidaan korjata mahdolliset rahoitusvajeet ja välttää monimutkaista menettelyä, jossa kahden ohjelmakauden aikana aiheutuneisiin menoihin sovelletaan eri sääntöjä, jäsenvaltiot voivat tarkastella muita mahdollisuuksia, kuten maaseudun kehittämisohjelman määrärahojen uudelleenkohdentamista tai kansallisen lisärahoituksen käyttöä sen varmistamiseksi, että loppumaksut voidaan käsitellä maaseudun kehittämisohjelman puitteissa.

Jäsenvaltioiden olisi myös pidettävä mielessä, että tuensaajille aiheutuneisiin kustannuksiin voidaan myöntää YMP:n strategiasuunnitelmien mukaista tukea vain, jos kustannukset ovat aiheutuneet 1. tammikuuta 2023 alkaen (asetuksen (EU) 2021/2115 86 artiklan 4 kohta).

3.6.2 *Ehdollisuuden ja täydentävien ehtojen valvonta*

Asetuksen (EU) 2021/2116 83 artiklan 2 kohtaa yksinkertaistiin vastikään (muuttamalla sitä asetuksella (EU) 2024/1468 ([19])). Tämän seurauksena viljelijät, joiden tilan enimmäiskoko on enintään 10 hehtaaria, vapautetaan ehdollisuuden valvonnasta. Näin ollen niihin ei sovelleta ehdollisuuden valvontajärjestelmää, minkä vuoksi kyseisiä viljelijöitä ei ole vapautettu täydentäviä ehtoja koskevista tarkastuksista (EU) 2021/2116 104 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a alakohdan iv alakohdan mukaisesti. Toisin sanoen viljelijöihin, joiden tilojen enimmäiskoko on enintään 10 hehtaaria, sovelletaan täydentäviä ehtoja koskevia tarkastuksia, kun he saavat asiaankuuluvaa tukea maaseudun kehittämissuunnitelmista.

Ennen asetuksen (EU) 2021/2116 104 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a alakohdan iv alakohdan hiljattaista muuttamista delegoidun asetuksen (EU) 2022/1172 12 artiklassa vahvistettiin siirtymäsäännöt, joilla vähennetään liiallisia hallinnollisia kustannuksia ja rasitteita, jotka liittyvät tiettyihin sellaisiin tuensaajiin kohdistuviin tarkastuksiin, joihin sovelletaan samanaikaisesti täydentäviä ehtoja ja ehdollisuutta. Pinta-alaperusteisia tukia saavien tuensaajien osalta tarkastukset rajattiin delegoidun asetuksen (EU) 2022/1172 12 artiklan säännön mukaisesti koskemaan vain ehdollisuusvaatimuksia. Vain jos on havaittu, että ehdollisuusvaatimuksia ei ole noudatettu, on tarkastettava, onko vastaavaa täydentäviin ehtoihin liittyvää velvoitetta noudatettu. Asetuksen (EU) 2021/2116 104 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a alakohdan iv alakohdan muuttamisen jälkeen tällaisia täydentäviin ehtoihin liittyviä velvoitteita ei kuitenkaan tarvitse tarkastaa, jos ehdollisuusvaatimuksia ei ole noudatettu (koska asetuksen (EU) N:o 1306/2013 96 ja 97 artikla on kumottu).

3.7 **Yhdennettyyn järjestelmään kuulumattomien interventioiden siirtäminen maaseudun kehittämisohjelmista 2014–2022 YMP:n strategiasuunnitelmiin 2023–2027**

Asetuksen (EU) 2021/2115 155 artiklan 4 kohdan mukaan kyseisessä artiklassa ([20]) tarkoitettujen toimenpiteiden nojalla tehdyistä oikeudellisista sitoumuksista tuensaajille aiheutuneisiin menoihin voidaan myöntää maaseuturahaston rahoitusosuus YMP:n strategiasuunnitelmassa seuraavin edellytyksin:

— a) menot ovat aiheutuneet 31. joulukuuta 2025 jälkeen (menoilla tarkoitetaan maksajavirastolle aiheutuneita menoja) ja b) menot vahvistetaan YMP:n strategiasuunnitelmassa asetuksen (EU) 2021/2115 sääntöjen mukaisesti, lukuun ottamatta 73 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan f alakohtaa, ja c) ne ovat asetuksen (EU) 2021/2116 mukaisia;

— sovelletaan intervention osalta YMP:n strategiasuunnitelmassa asetuksen (EU) 2021/2115 mukaisesti vahvistettua maaseuturahaston rahoitusosuustasoa kyseisten toimenpiteiden kattamiseksi.

Oikeudellisilla sitoumuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä tuensaajia koskevia sitoumuksia, jollaisia ovat kansallisen viranomaisen hyväksymät avustuspäätökset tai muut hallinnolliset toimet, jotka synnyttävät tuensaajalle oikeutettuja odotuksia.

Jäsenvaltiot voivat sisällyttää siirretyt menot YMP:n strategiasuunnitelmiinsa ([21]) perustamalla erillisen intervention tai sisällyttämällä menot erillisenä yksikkömääränä olemassa olevaan interventioon. Siirretyt menot on ilmoitettava rahoitussuunnitelmassa. Tämän jälkeen Euroopan komissio hyväksyy ne YMP:n strategiasuunnitelman muuttamisen yhteydessä.

([19]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1468, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, asetusten (EU) 2021/2115 ja (EU) 2021/2116 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevista vaatimuksista, ilmastoa, ympäristöä ja eläinten hyvinvointia koskevista järjestelmistä, YMP:n strategiasuunnitelmien muutoksista, YMP:n strategiasuunnitelmien tarkistamisesta sekä valvontaan ja seuraamuksiin tehtävistä poikkeuksista (EUVL L, 2024/1468, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1468/oj).

([20]) Koskee seuraavia säännöksiä: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14–18 artikla, 19 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta sekä 20, 23–27, 35, 38, 39 ja 39 a artikla, asetuksen (EU) N:o 1303/2013 35 artikla ja asetuksen (EU) 2020/2220 4 artikla.

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä YMP:n strategiasuunnitelmien sisällön esittämisen ja turvalliseen tiedonvaihtoon käytettävän sähköisen järjestelmän osalta 21 päivänä joulukuuta 2021 annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/2289 liitteessä I esitetyn rakenteen ja erityisesti 5 kohdan d ja e alakohdan mukaisesti (EUVL L 458, 22.12.2021, s. 463, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/2289/oj).

Laajamittaiseen infrastruktuuriin tehtäviä investointeja koskeviin sitoumuksiin liittyvät menot, jotka ovat tukikelpoisia asetuksen (EU) N:o 1305/2013 nojalla mutta eivät YMP:n strategiasuunnitelmien puitteissa asetuksen 2021/2115 73 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan f alakohdan nojalla, voidaan sisällyttää YMP:n strategiasuunnitelmaan ainoastaan siirtoa varten. Tästä poikkeuksesta säädetään asetuksen (EU) 2021/2115 155 artiklan 4 kohdan a alakohdassa. Näin ollen tällaista interventiota ei voida käyttää YMP:n strategiasuunnitelman mukaisiin uusiin sitoumuksiin vaan ainoastaan maaseudun kehittämisohjelman puitteissa tehtyjen jäljellä olevien sitoumusten rahoittamiseen. Tämä voidaan toteuttaa joko perustamalla YMP:n strategiasuunnitelmassa erillinen interventio tai sisällyttämällä olemassa olevaan interventioon toimi/alainterventio, jolla rahoitetaan maaseudun kehittämisohjelman puitteissa aloitettuja investointeja laajamittaiseen infrastruktuuriin.

Leader-ohjelman sitoumuksiin liittyvien menojen siirtäminen on mahdollista asetuksen (EU) 2021/2115 155 artiklan 4 kohdan nojalla. Koska Leader kuitenkin koskee hankkeita, joita paikalliset toimintaryhmät toteuttavat vuosien 2014–2022 maaseudun kehittämisohjelmien puitteissa hyväksyttyjen kehittämisstrategioiden yhteydessä ja joiden on päätyttävä ohjelmakauden loppuun mennessä, siirtämistä olisi rajoitettava ja sen olisi liityttävä asianmukaisesti perusteltuihin erityisolosuhteisiin.

Asetuksen (EU) 2021/2115 155 artiklan 4 kohdassa sallitaan periaatteessa kaikenlaisen Leader-tuen (mukaan lukien valmistelutoimet) siirtäminen. Sitoumusten siirtäminen koskee kuitenkin käytännössä ensisijaisesti hankkeita, joihin liittyy maaseudun kehittämisohjelman alatoimenpiteen 19.2 (tuki yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen strategian mukaisten toimien täytäntöönpanoon) mukaisia oikeudellisia sitoumuksia tapauksissa, joissa tiettyjä hankkeita ei perustelluista syistä voida saattaa päätökseen ennen vuoden 2025 loppua, vaikka niiden on alun perin ollut määrä päättyä ajoissa. Jäsenvaltioiden on kuitenkin annettava YMP:n strategiasuunnitelman hallinnointi- ja valvontajärjestelmissään tietoja tällaisten hankkeiden maksuista ja valvonnasta.

Yleisesti ottaen jäsenvaltioita kehotetaan rajoittamaan siirrettävien sitoumusten määriä mahdollisimman paljon ja mukauttamaan pyynnöt maaseudun kehittämisohjelmissa vielä käytettävissä oleviin määrärahoihin, jotta hankkeet voitaisiin saattaa päätökseen ennen vuoden 2025 loppua. Jotta käytettävissä olevia varoja voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla ja jotta voidaan minimoida maaseuturahaston / Euroopan unionin elpymisvälineen määrärahojen käyttämättä jäämisen riski, tietty ylivaraus ja mahdollinen määrärahojen siirtäminen voidaan hyväksyä, kunhan asetuksen (EU) 2021/2115 155 artiklan 4 kohdan edellytykset täyttyvät.

3.8 **Ennakkomaksuista kertyvät korkotulot**

Kuten asetuksen (EU) N:o 1306/2013 35 artiklan 4 kohdassa edellytetään, komissio tarkastaa ja hyväksyy ennakkomaksun kokonaismäärän tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevan päätöksen yhteydessä ennen kuin maaseudun kehittämisohjelma päätetään. Tätä varten jäsenvaltioita pyydetään osoittamaan saamistaan ennakkomaksuista kertyneet korot maaseudun kehittämisohjelmaan ja vähentämään ne lopullisessa menoilmoituksessa ilmoitettavien julkisten menojen määrästä.

4. **ASIAKIRJOJEN TOIMITTAMINEN OHJELMAN PÄÄTTÄMISTÄ VARTEN**

4.1 **Asiakirjat, jotka jäsenvaltioiden on toimitettava ohjelman päättämistä varten**

Komissio tarkastaa ja hyväksyy hyväksyttyjen maksajavirastojen tilit vuosittain ([22]). Sen vuoksi ohjelma päätetään kaikkien perättäisten varainhoitovuosien (2015–2025) tilinpäätösten ja vastaavien tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevien päätösten perusteella.

Maksajaviraston tilinpäätösten mukana on asetuksen (EU) N:o 1306/2013 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti oltava kyseisestä hyväksytystä maksajavirastosta vastaavan henkilön allekirjoittama johdon vahvistuslausuma. Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti (luettuna yhdessä täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 5 artiklan 3 kohdan kanssa) todentamisviranomaisen on annettava lausunto maksajaviraston tilinpäätöstietojen täydellisyydestä, täsmällisyydestä ja todenperäisyydestä, maksajaviraston sisäisen valvontajärjestelmän asianmukaisesta toiminnasta sekä niiden menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta, joiden osalta komissiolle on esitetty korvauspyyntö. Todentamisviranomaisen on laadittava lausunto noudattaen täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 6 ja 7 artiklassa säädettyjä tarkastusperiaatteita ja -menetelmiä. Lausunnon tukena on oltava raportti, jossa ilmoitetaan täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti vaaditut tiedot. Maksajaviraston vuotuisen tilinpäätöksen sisältö esitetään täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 29 artiklassa.

([22]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 51 artikla.

Komissio määrittää tiedot, jotka jäsenvaltioiden on toimitettava maaseuturahaston ohjelmakauden 2014–2022 päättämisen yhteydessä (viimeisen vuosittaisen tilinpäätöksen tarkastaminen ja hyväksyminen), sekä vahvistaa suuntaviivat, joissa annetaan jäsenvaltioiden todentamisviranomaisille ohjeita todentamistarkastuksista ja raportoinnista, jotka on toteutettava maaseuturahaston ohjelmakauden 2014–2022 päättämiseksi ([23]).

Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 37 artiklan mukaisesti ohjelma voidaan päättää vasta, kun komission täytäntöönpanoa koskeva viimeinen vuotuinen edistymiskertomus (eli vuotuinen täytäntöönpanokertomus) on toimitettu.

4.2 **Määräaika asiakirjojen toimittamiselle ohjelman päättämistä varten**

Viimeinen vuotuinen täytäntöönpanokertomus on jätettävä viimeistään **30. kesäkuuta 2026** (asetuksen (EU) N:o 1305/2013 75 artiklan 1 kohta).

Varainhoitovuotta 2025 koskevien tilien tarkastamiseen ja hyväksymiseen tarvittavat asiakirjat olisi lähetettävä komissiolle viimeistään 15. helmikuuta 2026 ([24]). Kukin varainhoitovuosi kattaa maksajavirastoille 16. lokakuuta (n–1) ja 15. lokakuuta (n) välisenä aikana aiheutuneet menot. Jäsenvaltioiden on lisäksi esitettävä komissiolle viimeisen täytäntöönpanovuoden (16. lokakuuta 2024 – 31. joulukuuta 2025) tilinpäätökset, jotka kattavat 31. joulukuuta 2025 asti aiheutuneet menot, kuuden kuukauden kuluessa tukikelpoisuuden päättymispäivästä eli 30. kesäkuuta 2026 mennessä ([25]).

Jos jäsenvaltio ei ole toimittanut edellä mainittuja asiakirjoja komissiolle 30. kesäkuuta 2026 mennessä, loppumäärää koskeva maksusitoumus vapautetaan ilman eri toimenpiteitä ([26]).

4.3 **Asiakirjojen muuttaminen niiden esittämiselle asetetun määräajan jälkeen**

Periaatteessa jäsenvaltiot eivät saa muuttaa mitään 4.2 kohdassa luetelluista asiakirjoista niiden toimittamiselle asetetun määräajan jälkeen, ellei komissio pyydä sitä täsmäytysmenettelyn aikana tehtyjen selvennysten jälkeen, lukuun ottamatta kirjoitusvirheiden korjaamista.

Komission pyynnöstä tai jäsenvaltion aloitteesta tilien hyväksymistä ja tarkastamista koskevia lisätietoja voidaan lähettää komissiolle määräajassa, jonka komissio asettaa ottaen huomioon näiden tietojen toimittamiseen tarvittavan työmäärän. Tällaisten tietojen puuttuessa komissio voi hyväksyä ja tarkastaa tilit niiden tietojen perusteella, jotka sillä on käytettävissään ([27]).

Komissio voi asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa hyväksyä pyynnön tietojen toimittamiseksi myöhemmin, jos pyyntö osoitetaan sille ennen toimittamiselle asetetun määräajan päättymistä ([28]).

4.4 **Asiakirjojen saatavuus** ([29])

Rahoitettujen menojen ja maaseuturahaston (mukaan lukien Euroopan unionin elpymisväline) perimien käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen tositteet on pidettävä komission saatavilla vähintään kolmen vuoden ajan vuodesta, jona maksajaviraston loppumaksu suoritettiin.

Sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien tapauksessa tositteet on pidettävä komission saatavilla vähintään kolmen vuoden ajan vuodesta, jona määrät on peritty edunsaajalta kokonaisuudessaan takaisin ja tuloutettu maaseuturahastoille (mukaan lukien Euroopan unionin elpymisväline) tai jona takaisinperinnän toteuttamatta jättämisestä aiheutuvat taloudelliset seuraukset on määritelty asetuksen (EU) N:o 1306/2013 54 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 52 artiklassa säädetyn sääntöjenmukaisuuden tarkastamisen yhteydessä tositteet on säilytettävä – muissa kuin sääntöjenvastaisuuksien tapauksissa – vähintään yhden vuoden ajan vuodesta, jona kyseinen menettely päätettiin, riippumatta siitä, sovellettiinko rahoitusoikaisua, tai jos sääntöjenmukaisuutta koskeva päätös edellyttää unionin tuomioistuimen oikeuskäsittelyä, vähintään yhden vuoden ajan vuodesta, jona oikeuskäsittely päättyi.

([23]) Maataloustukirahaston/maaseuturahaston tilien todentamistarkastuksen suuntaviivat – Raportointivaatimukset ja todentamisviranomaisen antamat lausunnot.
([24]) Täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 30 artiklan 2 kohta.
([25]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 37 artiklan 1 kohta.
([26]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 37 artiklan 3 kohta.
([27]) Täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 30 artiklan 3 kohta.
([28]) Täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 30 artiklan 4 kohta.
([29]) Täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 32 artikla.

Tositteet voi säilyttää joko paperimuodossa, sähköisessä muodossa tai molemmissa näissä muodoissa.

Asiakirjat voidaan säilyttää pelkästään sähköisessä muodossa vain siinä tapauksessa, että asianomaisen jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö sallii kansallisissa tuomioistuinkäsittelyissä sähköisten asiakirjojen käytön todisteena tilien perustana olevista toimista.

Jos asiakirjat säilytetään pelkästään sähköisessä muodossa, siihen käytettävän järjestelmän on oltava delegoidun asetuksen (EU) 2022/127 liitteessä I olevan 3 kohdan B alakohdan mukainen.

5. OHJELMIEN PÄÄTTÄMINEN

5.1 Tilien tarkastaminen ja hyväksyminen

Ennen maaseudun kehittämisohjelman päättämistä tehtävä viimeinen tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskeva päätös perustuu samaan asiakirja-aineistoon (täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 29 artikla) kuin aiemmat vuotuiset tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevat päätökset. Sen aikataulu on kuitenkin erilainen, ja siihen sisältyy neljän vuosineljänneksen sijasta viisi vuosineljännestä.

Ennen päättämistä tehtävässä viimeisessä tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevassa päätöksessä määritetään kussakin jäsenvaltiossa 16. lokakuuta 2024 – 31. joulukuuta 2025 aiheutuneiden menojen määrät, jotka veloitetaan maaseuturahastolta täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 29 artiklassa tarkoitetun tilinpäätöksen perusteella. Viimeisessä tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevassa päätöksessä määritetään myös asetuksen (EU) N:o 1303/2013 42 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen rahoitusvälineiden tukikelpoiset menot sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 41 ja 42 artiklan mukaiset mahdolliset vähennykset ja keskeytykset.

Määrä, joka tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevan päätöksen perusteella voidaan periä takaisin kultakin jäsenvaltiolta tai maksaa kullekin jäsenvaltiolle, vahvistetaan vähentämällä 16. lokakuuta 2024 ja 31. joulukuuta 2025 väliseltä ajalta maksetut välimaksut menoista, jotka on hyväksytty maksettaviksi rahastosta samalla ajanjaksolla. Kun ennakko- ja välimaksujen osuus on noussut 95 prosenttiin maaseuturahaston ja Euroopan unionin elpymisvälineen kokonaisrahoitusosuudesta (ks. näiden suuntaviivojen 2.3 kohta), komissio toteuttaa jokaisen seuraavan menoilmoituksen osalta ennakkomaksujen hyväksymis- ja tarkastamismenettelyn. Tällöin takaisinperittävä tai maksettava määrä vahvistetaan vähentämällä välimaksut, jotka on maksettu 16. lokakuuta 2024 ja 31. joulukuuta 2025 väliseltä ajalta, ja ennakkomaksut, joita koskevat tilit on tarkastettu ja hyväksytty, menoista, jotka on hyväksytty maksettaviksi rahastosta samalla ajanjaksolla.

Komissio toimittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle tilien tarkastuksen tulokset sekä mahdollisesti ehdottamansa muutokset kolmen kuukauden kuluessa lopullisen tilinpäätöksen vastaanottamisesta.

Jos komissio ei jäsenvaltiosta johtuvista syistä voi tarkastaa ja hyväksyä jäsenvaltion tilejä neljän kuukauden kuluessa niiden vastaanottamisesta, komissio ilmoittaa jäsenvaltiolle niistä lisäselvityksistä, joita se ehdottaa tehtäväksi.

5.2 Loppumäärän laskenta ohjelman päättämisen yhteydessä

Näiden suuntaviivojen 5.1 kohdassa tarkoitetussa tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevassa päätöksessä komissio laskee ja vahvistaa myös loppumäärän, joka maksetaan tai peritään takaisin maaseudun kehittämisohjelman päättämisen yhteydessä. On kuitenkin huomattava, että jos edellisiltä varainhoitovuosilta on olemassa tilinpäätöksiä, joihin liittyviä tilejä on vielä tarkastamatta ja hyväksymättä viimeisen täytäntöönpanovuoden tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevan päätöksen jälkeen, ohjelmaa ei voida päättää eikä loppumaksua suorittaa.

Komission antamat perintämääräykset, jotka ovat tuolloin vireillä, vähennetään loppumäärää maksettaessa.

Jos jäsenvaltio on tehnyt tarkastustensa perusteella rahoitusoikaisuja ja perinyt takaisin vastaavat määrät, sen on osoitettava tällaiset määrät takaisin asianomaiseen ohjelmaan. Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 56 artiklan mukaisesti maaseuturahastosta myönnetyn unionin rahoituksen peruutetut määrät ja takaisin perityt määrät sekä niihin liittyvät korot on osoitettava uudelleen asianomaiseen ohjelmaan. Sen vuoksi sääntöjenvastaisuuksien perusteella takaisin perittyjä määriä, jotka koskevat ohjelmakautta 2014–2022, ei voida käyttää YMP:n strategiasuunnitelman toimien rahoittamiseen eikä osoittaa uudelleen toimiin tai hankkeisiin, joihin on sovellettu rahoitusoikaisua ([30]). Maaseudun kehittämisohjelman päättämisen yhteydessä määrät, joita jäsenvaltio ei ole käyttänyt uudelleen, on palautettava unionin talousarvioon, minkä vuoksi ne vähennetään loppumaksusta.

([30]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 56 artikla.

Maaseudun kehittämisohjelman päättämisen yhteydessä komissio ottaa myös huomioon asetuksen (EU) N:o 1305/2013 75 artiklassa tarkoitetun maaseudun kehittämisohjelman täytäntöönpanoa koskevan viimeisen vuotuisen edistymiskertomuksen. Komissio ilmoittaa jäsenvaltiolle kertomuksen tarkastelun tuloksista viiden kuukauden kuluessa ([31]).

Komissio ottaa huomioon kaikki maksattamatta olevat asetuksen (EU) N:o 1306/2013 41 ja 42 artiklan mukaisesti vähennetyt tai keskeytetyt maksut loppumäärässä vähentämällä loppumaksua näillä vähennysten ja keskeytysten määrillä.

Komissio toimittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle kirjallisesti ehdotuksensa maksettavasta tai takaisinperittävästä loppumäärästä.

Näiden suuntaviivojen taulukossa 1 esitetään esimerkki loppumäärän laskennasta.

5.3 **Maksumääräajan noudattamatta jättämisestä johtuvat vähennykset päättämisen yhteydessä**

Maaseudun kehittämisohjelman päättämistä edeltävien ohjelmien tuensaajille suoritettavien maksujen viimeisen määräajan noudattamisen todentaminen perustuu samoihin säännöksiin (asetuksen (EU) N:o 1306/2013 75 artiklan 1 kohta ja delegoidun asetuksen (EU) N:o 907/2014 5 a artikla) kuin kunkin vuotuisen maksujen määräajan todentaminen, mutta aikataulu on erilainen, kuten viimeisimmässä tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevassa päätöksessä.

Delegoidun asetuksen (EU) 907/2014 5 a artiklan 2 kohdassa tarkoitetun 5 prosentin kynnysarvon laskeminen viimeisen täytäntöönpanovuoden osalta ei muutu, eli varausta koskevat ajanjaksot ovat vuoden 2024 kolmannesta neljänneksestä vuoden 2025 toiseen neljännekseen. Vuoden 2025 kolmatta ja neljättä neljännestä käsitellään maksuviivästyksinä, eivätkä ne muuta varausta.

Viimeinen laskelma tietyn ohjelman maksuaikojen noudattamatta jättämisestä johtuvasta vähennyksestä perustuu neljän vuosineljänneksen sijasta viiteen vuosineljännekseen, eli vuoden 2025 viimeinen neljännes otetaan huomioon.

5.4 **Loppumaksun suorittaminen**

Komissio suorittaa loppumaksun, jos määrärahoja on käytettävissä, kuuden kuukauden kuluessa siitä kun viimeinen tilinpäätös ja vuotuinen täytäntöönpanokertomus katsotaan hyväksyttävissä oleviksi ja kaikki tilinpäätökset on tarkastettu ja hyväksytty ([32]). Loppumaksun maksaminen ei rajoita ohjelman päättämisen jälkeen tehtävien sääntöjenmukaisuutta koskevien päätösten soveltamista.

5.5 **Sitoumusten vapauttaminen**

Komissio vapauttaa ilman eri toimenpiteitä ne tukikelpoisuuden päättymispäivänä (31. joulukuuta 2025) avoinna olevat osat talousarviositoumuksista, joista jäsenvaltio ei ole tehnyt menoilmoitusta 30. kesäkuuta 2026 mennessä ([33]).

Kun komissio on suorittanut loppumaksun, se vapauttaa jäljellä olevat avoimet sitoumukset kuuden kuukauden kuluessa ohjelman päättämisestä ([34]).

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 2018/1046 ([35]) (varainhoitoasetus) 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti on mahdollista ottaa vapautetut määrärahat uudelleen käyttöön, jos asiaan liittyy yksin komission tekemä ilmeinen virhe.

([31]) Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 50 artiklan 7 kohta.
([32]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 37 artiklan 2 kohta.
([33]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 38 artiklan 2 kohta.
([34]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 37 artiklan 2 kohta.
([35]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta. Tämä asetus on kumottu asetuksella (EU, Euratom) 2024/2509. Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 277 artiklan 4 kohdan mukaan kumottua asetusta (EU, Euratom) 2018/1046 sovelletaan kuitenkin edelleen oikeudellisiin sitoumuksiin, jotka on tehty ennen asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 voimaantuloa. Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 76 artiklan mukaisesti maaseudun kehittämisohjelmien oikeudellisten sitoumusten osalta sovelletaan edelleen asetusta (EU, Euratom) 2018/1046.

6. VASTUUT OHJELMAN PÄÄTTÄMISEN JÄLKEEN

6.1 Päättämisasiakirjojen toimittamisen jälkeen havaittujen aiheettomasti suoritettujen maksujen seuranta

Vastuu aiheettomasti suoritettujen maksujen takaisinperinnästä ei pääty maaseudun kehittämisohjelman päättyessä, vaan jäsenvaltioiden on asetuksen (EU) 2021/2116 59 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti jatkettava sellaisten ohjelmien päättämisen jälkeen havaittujen aiheettomasti suoritettujen maksujen takaisinperintää, joissa unionin varoja on maksettu tuensaajille ([36]).

Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 54 artiklan 2 kohdan ensimmäisen ja toisen alakohdan ja 54 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan soveltamiseksi kyseiset määrät on ilmoitettava komissiolle asetuksen (EU) N:o 908/2014 liitteiden II ja III ja 50/50-taulukon mukaisesti.

Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 54 artiklaa sovelletaan käynnissä oleviin takaisinperintämenettelyihin ja takaisinperintämenettelyihin, jotka käynnistetään maaseuturahaston ohjelmakaudelta 2014–2022 peräisin olevien aiheettomasti maksettujen määrien osalta.

Jäsenvaltio voi päättää keskeyttää takaisinperintämenettelyn tapauksissa, joissa menettelystä aiheutuneet kustannukset ovat suuremmat kuin takaisin perittävä määrä, kuten asetuksen (EU) N:o 1306/2013 54 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädetään, tai jos takaisinperintä osoittautuu mahdottomaksi velallisen tai sääntöjenvastaisuudesta oikeudellisesti vastuussa olevien henkilöiden maksukyvyttömyyden vuoksi, joka on todettu ja tunnustettu asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, kuten asetuksen (EU) N:o 1306/2013 54 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädetään.

Myös jäsenvaltioilta veloitettavat määrät, jotka liittyvät vielä käsittelemättömiin sääntöjenvastaisuustapauksiin, joihin sovelletaan 50/50-sääntöä ([37]) päättämistä koskevan päätöksen jälkeen, on palautettava unionin talousarvioon vuosittain.

6.2 Sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen ohjelman päättämisen jälkeen

Maaseudun kehittämisohjelman päättäminen ei vaikuta myöhemmin tehtäviin sääntöjenmukaisuutta koskeviin päätöksiin, joihin voi sisältyä määriä, jotka peritään jäsenvaltioilta komission tarkastusten jälkeen.

6.3 Tuloskehyksen arviointi päättämishetkellä

Maaseudun kehittämisohjelman tuloskehyksen lopullisen tavoitteen saavuttamista arvioidaan vuonna 2026 viimeisen vuotuisen täytäntöönpanokertomuksen perusteella. Tässä arvioinnissa komissio tarkastelee sitä, missä määrin lopulliset tavoitteet ovat toteutuneet, ja yksilöi mahdolliset vakavat epäonnistumiset tavoitteiden saavuttamisessa.

Vakava epäonnistuminen tuloskehyksen prioriteetin täytäntöönpanossa tarkoittaa, että tavoitteen tai joidenkin tavoitteiden (jos prioriteettia kohti on enemmän kuin kaksi tavoitetta) saavuttamisaste jää alle tietyn prosenttiosuuden, joka määritellään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 215/2014 6 artiklassa. Lisäksi jos todetaan, että prioriteetin täytäntöönpanossa on epäonnistuttu vakavasti, sovelletaan erinäisiä kumulatiivisia edellytyksiä, joista säädetään asetuksen (EU) N:o 1303/2013 22 artiklan 7 kohdassa. Ennen kuin komissio voi todeta vakavan epäonnistumisen prioriteetin tavoitteiden saavuttamisessa, sen on todettava, että vakava epäonnistuminen johtuu täytäntöönpanon heikkoudesta, ja ilmoitettava siitä hallintoviranomaiselle, jolle on annettava mahdollisuus toteuttaa korjaavia toimia.

Komissio voi soveltaa rahoitusoikaisua tuloskehyksen prioriteetin tavoitteiden saavuttamisessa todetun vakavan epäonnistumisen osalta, mutta sillä ei ole velvollisuutta tehdä niin.

Komissio ei sovella rahoitusoikaisuja, jos tuloskehyksen prioriteetin tavoitteiden saavuttamisessa epäonnistuminen johtuu sosioekonomisten tai ympäristötekijöiden vaikutuksesta, merkittävistä muutoksista asianomaisen jäsenvaltion talous- tai ympäristöolosuhteissa tai ylivoimaisista esteistä, jotka vaikuttavat merkittävästi kyseisten prioriteettien täytäntöönpanoon ([38]).

([36]) Aiemmin asetuksen (EU) N:o 1306/2013 58 artiklan 1 kohdan e alakohta.
([37]) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 54 artiklan 2 kohta.
([38]) Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 22 artiklan 7 kohta.

TAULUKKO 1: Esimerkki loppumäärän laskemisesta

Maaseudun kehittämisohjelman loppumaksun laskeminen
I – **Rahoitussuunnitelman noudattamisen tarkastaminen toimenpiteittäin**
a) Ohjelmakauden 2014–2022 vuosittaisissa ilmoituksissa ilmoitetut kokonaismenot
b) Mukautukset
c) Vähennettynä tukikaton kokonaismäärällä toimenpidetasolla
II – **Maaseudun kehittämisohjelmaan jo maksettujen määrien vähentäminen**
a) Maksettu ennakkorahoitus
b) Välimaksut
= Suoritettava loppumaksu
– Keskeytykset/häiriöt
= Suoritettava tai takaisin perittävä LOPPUMAKSU